

Економіка

УДК (001:63):630/631.15

© 2019

НАУКОВО-ІННОВАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ЦЕНТРАЛЬНОГО РЕГІОНУ

І.М. Семеняка¹, О.М. Гайденко², Г.П. Томашина³

¹кандидат сільськогосподарських наук, ²кандидат технічних наук

Інститут сільського господарства Степу НААН

вул. Центральна 2, с. Созонівка

Кіровоградського р-ну Кіровоградської обл., 27602, Україна

e-mail: ¹igor.semenyaka@ukr.net, ²gaidenko2014@gmail.com, ³galina_250209@ukr.net

Надійшла 27.03.2019

Мета. Наповнення аграрного ринку Центрального регіону України науково-інноваційною продукцією та підвищення рівня розвитку сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарювання. **Методи.** Статистично-економічний аналіз, моделювання, анкетування, порівняння, синтез. **Результати.** Розроблено науково-організаційні підходи та ринково-орієнтований інструментарій експериментального виробництва і трансферу наукоємної продукції в АПК регіону, а також проведено оцінку сучасного стану та перспектив інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств. Напрацьовано пропозиції щодо наповнення аграрного ринку інноваційною продукцією шляхом: надання науково-консультаційних та інформаційних послуг через організацію конференцій, семінарів, «Днів поля», «Круглих столів», курсів, виставок-ярмарків; створення науково-демонстраційних та технологічних полігонів, показових ферм; публікацій у виданнях, виступів по радіо і телебаченню, розповсюдження буклетів та видання рекомендацій. Створено банк даних завершених наукових розробок (інновацій), що рекомендуються для освоєння в ґрунтово-кліматичних умовах Кіровоградщини та сформовано портфель для замовлень інноваційної продукції (насіння, племресурси, технічні засоби тощо). **Висновки.** Аналіз ефективності роботи сільськогосподарських підприємств Кіровоградської області доводить, що стабільний фінансово-економічний стан у даний час мають ті з них, які впроваджують у своїй діяльності інноваційні розробки та постійно або досить часто використовують наукові досягнення за виробництва сільськогосподарської продукції. У переважній більшості це досить великі агропідприємства, які оновлюють основні виробничі фонди та щорічно поновлюють сортовий склад вирощуваних культур. Застосування інновацій забезпечує

стійке економічне зростання, підвищує виробничий та соціальний розвиток суспільства, гарантує економічну безпеку та стабільність.

Ключові слова: науково-інноваційне забезпечення, агропромислове виробництво, наукові розробки, інноваційна продукція, випробування, впровадження.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovysnyk201907-11>

Розвиток місцевого самоврядування, створення об'єднаних територіальних громад, передача ресурсів та повноважень на місця в рамках проведення реформи з децентралізації влади (з прийняттям Законів України «Про співробітництво територіальних громад» (17.06.2014), «Про добровільне об'єднання територіальних громад» (05.02.2015) та змін до Бюджетного і Податкового кодексів) передбачає насамперед підвищення фінансової спроможності, економічної та інвестиційної привабливості територій для якісного й комфортного проживання людей на них. Сільські території надають перевагу розвитку галузей АПК та фермерству. Водночас, в агропромисловому виробництві основою добробуту стають не природні ресурси, а наукові досягнення. Для інноваційного розвитку важливе поєднання кількох факторів: наявність виробничої та фінансово-економічної бази сільськогосподарських підприємств, випереджувальний розвиток супутніх галузей промисловості, розвинена система фінансово-кредитного забезпечення агропромислового виробництва, наявність розвинутого конкурентоспроможного ринку виробництва сільськогосподарської продукції, функціонування системи дорадництва і надання науково-консультаційних послуг агровиробникам.

Аспекти господарської діяльності підприємств різних галузей національної економіки висвітлені в низці публікацій, де інновації розглядаються як процеси перетворення наукового знання в інновацію. Серед наукових доробок виділяються праці О. Височан, Ю. Пікуш, І. Вінніченко, Е. Саїдаблаєвої, О. Шубравської, Г. Саранчук та ін. [1–6]. Проте питання впливу науково-технічного прогресу на забезпечення ефективної діяльності підприємств агропромислового комплексу, розвитку в них інноваційних процесів та здійснення інноваційної діяльності висвітлені недостатньо.

Проблемам теоретичного і практичного забезпечення організації інноваційних процесів в агропромисловому виробництві та визначення їх ефективності присвятили наукові дослідження вчені: С. Володін, Я. Гадзало, М. Зубець, С. Тивончук, П. Саблук, О. Малій, Л. Омеляненко та ін. [7–12]. Дослідження інноваційних процесів в агропромисловому виробництві свідчить про недостатню відпрацьованість механізмів впроваджувальної діяльності й інформаційного забезпечення, а також ефективної схеми взаємодії наукових установ із впроваджувальними структурами, органами управління і господарюючими суб'єктами. Тому, є нагальна необхідність дослідження і реалізації єдиного безперервного процесу інституціональної взаємодії між розробкою інновації та її впровадженням у виробництво. В країнах ЄС, США і Японії ці питання розглядаються в контексті стимулювання розвитку венчурних компаній, IT-сфери і біогенетичних технологій [13, 14]. Основна відмінність розвитку даного напрямку, порівняно з Україною, це те, що ці дослідження здебільшого сконцентровані в потужних приватних компаніях: Monsanto, Bayer, BASF та ін.

Мета досліджень — наповнення аграрного ринку Центрального регіону України науково-інноваційною продукцією та підвищення рівня розвитку сільськогосподарських підприємств у сучасних умовах господарювання.

Матеріали та методи досліджень. Вихідними даними для проведення науково-дослідних робіт (НДР) є завершені наукові розробки, адаптовані до умов Кіровоградської області. Методичні підходи до виконання НДР за ПНД НААН № 44 «Інноваційний розвиток» протягом 2016–2020 рр. базуються на матеріалах законодавства у сфері інноваційної діяльності — Законів України «Про інноваційну

діяльність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки», «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні», «Про наукові парки» та на інших нормативно-правових актах, що регулюють суспільні відносини в інноваційній сфері.

Результати досліджень. Науково-інноваційне забезпечення агропромислового виробництва Кіровоградської області здійснює Регіональний центр, який функціонує на базі Інституту сільського господарства Степу Національної академії аграрних наук України (ІГС НААН), що має можливість трансформувати наукові знання у процес виробництва конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції.

Успішна робота на аграрному інноваційному ринку неможлива без постійного вивчення попиту на наукові розробки, визначення конкурентів і потенційних споживачів цієї продукції. Тому в установі проводяться науково-дослідні роботи з визначення науково-методологічних засад інноваційного розвитку аграрної науки, створення, випробовування та трансферу наукових досягнень в агропромислове виробництво Кіровоградської області. В процесі наукових досліджень із визначення шляхів інноваційного розвитку агровиробництва визначаються обсяги попиту на наукові досягнення в аграрній сфері та ймовірність конкуренції з аналогічною науковою продукцією, розробляються методики прогнозування наповнення ринку інноваціями аграрного спрямування, вивчається попит на науково-консультаційне обслуговування.

Основою для досліджень стали результати анкетних опитувань сільськогосподарських товаровиробників різних форм власності, які щорічно з 2007 р. проводяться науковцями ІГС НААН, з метою визначення обсягів застосування наукових досягнень в аграрній сфері та вивчення попиту на науково-консультаційне обслуговування.

Одержані дані свідчать, що питома частка сільськогосподарських підприємств, які постійно або досить часто використовують у виробництві наукові досягнення, у 2007–2017 рр. значно зросла та в середньому становить понад 70%, проти 67,7% у 2011–2013 рр. і 56,5% у 2007–2010 рр. (рис. 1).

За період з 2007 по 2017 р. питома частка респондентів, які впроваджують інновації тривалий час (понад 10 років), зросла з 14,5 до 41,3% опитуваних, або в 2,8 раза. Збільшення за роки опитувань частки агровиробників, що досить тривалий період застосовують інноваційні досягнення у своїй діяльності, зумовило зменшення з 41,3 до 27,2% респондентів, які використовують їх регулярно (протягом останніх 5–8 років) та з 40,6 до 27,2% — тих, які протягом останніх 2–3-х років тільки починають впроваджувати наукові досягнення у виробництві. Протягом усього періоду опитувань кількість агровиробників, які взагалі не застосовували інноваційні досягнення у своїй діяльності, була досить незначною — у межах 2,8–4,3%.

На основі моніторингу мотивацій агровиробників до застосування наукових досягнень у процесі сільськогосподарського виробництва (рис. 2), який проводився протягом 2007–2017 рр., встановлено, що за весь період досліджень основною підставою для впровадження інновацій було бажання підвищити виробничі показники власних господарств (близько 50% опитаних). Одержання додаткового прибутку та поліпшення фінансового стану, як основну рушійну силу впровадження досягнень науки у сільськогосподарське виробництво, вбачають лише близько 26% агровиробників.

Близько 17% респондентів зазначали, що основним приводом до застосування наукових досягнень у виробництві для них є інтерес до впровадження досягнень науки. Конкуренція з боку інших виробників змушує використовувати наукові досягнення у своєму виробництві лише незначну частину респондентів — 7,6%.

Результати опитування керівників та спеціалістів з агропромислового виробництва

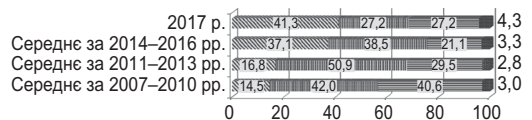

Рис. 1. Групування агровиробників Кіровоградської області за тривалістю застосування інновацій, %: ■ — досить тривалий період (понад 10 років); ■ — регулярно (останні 5–8 років); ■ — протягом останніх 2–3-х років починали впроваджувати наукові досягнення; ■ — не застосовуємо взагалі

щодо реалізації стратегічних завдань з боку держави, які мають сприяти стимулюванню розвитку аграрного виробництва, свідчать, що агровиробники вважають першочерговими питання економічно-фінансового механізму. При цьому переважна більшість агровиробників у справі пошуку шляхів підвищення рівня аграрного виробництва сподівається, в першу чергу, на фінансову підтримку з боку держави, як через регулювання цінової політики, так і через інвестиційно-кредитне забезпечення сільськогосподарських виробників та зменшення податкового навантаження.

ІСГС НААН функціонує як інформаційно-консультаційний центр науково-методичного забезпечення інноваційної складової розвитку агропромислового виробництва за напрямками: рослинництво, тваринництво, аграрна економіка й трансфер інновацій. Стратегічною метою діяльності установи є просування на аграрний ринок наукових розробок і сучасних технологій, які сприяють формуванню в регіонах степової зони інноваційної складової розвитку сільськогосподарського виробництва.

На сучасному етапі ІСГС НААН має 28 об'єктів інтелектуальної власності (ОІВ), у т. ч.: 2 типи порід ВРХ молочного і м'ясного напрямів використання; 22 сорти та 2 гібриди рослин, що занесені до Державного реєстру сортів рослин України на 2019 р. — 9 сортів сої (Ізумрудна, Медея, Валюта, Ювілейна, Знахідка, Ромашка, Золушка, Феєрія, Златослава); 7 сортів ячменю ярого (СН-28, Созонівський, Святомихайлівський, Статок, Крок, Дорідний, Самородок); 5 сортів еспарцету (Кіровоградський 22, Кіровоградський 27, Костянтин, Смарагд, Вегас);

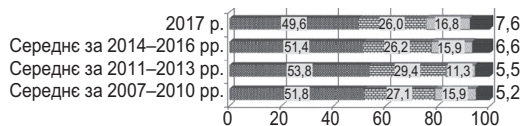

Рис. 2. Динаміка зміни мотивацій агровиробників до застосування наукових досягнень у сільськогосподарській діяльності протягом 2007–2017 рр., %: ■ — бажання підвищити виробничі показники власного господарства; ▨ — можливість отримання додаткового прибутку та поліпшення фінансового стану; ▩ — інтерес до впровадження нових наукових досягнень; ■ — конкуренція з боку інших сільгоспвиробників

1 сорт коріандру (Оксаніт); 2 гібриди кукурудзи (ДК Велес та ДК Бурштин, створені спільно з ДУ ІЗК НААН).

Протягом 2016–2018 рр. впроваджували 68 розробок у різних галузях агропромислового виробництва в 159-ти агроформуваннях 11-ти областей України та уклали 187 договорів наукового забезпечення на суму близько 3 млн грн. Більшість розробок впроваджуються в кількох господарствах водночас. Здійснюється комплексне науково-консультаційне забезпечення розвитку дослідних агроформувань ДП «ДГ «Елітне» ІСГС НААН», ДП ДГ «Ставдільнянське» ІСГС НААН», ДП «ДГ «Червоний землероб» КДСГДС НААН», базових господарств ФГ «Покровське» Кіровоградського і ТОВ «Прогрес» Новомиргородського районів, КП «Юність» Комишуватської сільської ради та Іванівського НВО «Загальноосвітня школа І–ІІІ ступенів — ДНЗ» Новоукраїнської районної ради філія Диминського НВК Новоукраїнського району. Для зазначених господарств розроблено науково-практичні рекомендації з вирощування сільськогосподарських культур, виробництва продукції тваринництва, використання засобів механізації тощо.

Інноваційну розробку «Система комбінованого застосування принципів біологізації землеробства в короткочасних сівозмінах у зоні недостатнього зволоження» впроваджували в різних суб'єктах господарювання на загальній площі 13,6 тис. га. Використання мікробних препаратів сприяє зростанню економічної ефективності на фоні природної родючості на 500–680 грн/га, за мінеральної системи удобрення — 85–280 грн/га, органіко-мінеральної — 95–320 грн/га. Додатковий умовно-чистий дохід від упровадження змінюється в межах 940–2750 грн/га, залежно від агроформування.

За впровадження «Науково-практичних рекомендацій з розробки агробіологічних підходів, які б максимально реалізували продуктивний потенціал сортів озимих зернових культур в умовах недостатнього зволоження Північного Степу України» передбачається: підбір кращих попередників (чорний пар та соя на зерно); оптимальні строки сівби; застосування прикореневих

та позакоренових підживлень. Вищу врожайність після чорного пару (6,15–6,18 т/га, за рентабельності 158,6–161,9%) пшениця озима забезпечила при сівбі 25 вересня та 5 жовтня, а після сої (5,68–5,78 т/га, за рентабельності 162,3–166,3%) — при сівбі 15 та 25 вересня, на фоні прикореневого підживлення рано навесні аміачною селітрою в дозі N_{35} та позакоренового підживлення в фазі трубкування карбамідом N_2 і комплексними мікроелементами. Ячмінь озимий вищу врожайність після сої на зерно (5,21–5,39 т/га, за рентабельності 155,4–163,2%) сформував за сівби з 15 по 25 вересня на фоні прикореневого і позакореневого підживлення. Додатковий умовно-чистий дохід від впровадження — 4200 грн/га.

Розробка «Біологізована технологія вирощування сої в умовах Північного Степу України» передбачає, що за рахунок біологічної фіксації азоту на фоні застосування гербіцидів та протруйників буде підвищено продуктивність рослин на 10–15%. Очікуваний економічний ефект — 900–1100 грн/га. Додатковий умовно-чистий дохід — 1180 грн/га; собівартість зерна зменшилася на 697 грн/т; рівень рентабельності зріс на 9,4%.

У господарствах Кіровоградської обл. впроваджено «Елементи удосконаленої технології вирощування сортів ярого голозерного та плівчастого ячменю». За вирощування ячменю ярого по попередниках соняшник та кукурудза на зерно підвищувалася врожайність, порівняно із прийнятою технологією, на 0,26–0,55 т/га (12,3–25,9%). Дохід від реалізації вирощеної продукції зріс на 481–2247 грн/га, собівартість знизилася на 154,5–751,8 грн/т, рентабельність вирощування зросла на 2,9–16,1%.

Розробка «Науково-практичні рекомендації щодо застосування ресурсозберігаючих біоадаптивних технологій вирощування кукурудзи в агроформуваннях Північного Степу з різним ресурсним забезпеченням» засвідчила, що в умовах недостатнього зволоження більшу частку впливу на формування урожайності мають гібриди (31%) та добрива (23%), а строк сівби — 7%. Застосування $N_{90}P_{45}K_{45}$

підвищувало урожайність зерна кукурудзи на 1,46 т/га (21%), а $N_{60}P_{30}K_{30}$ — на 1,03 т/га (15%), порівняно до фону без добрив. Встановлено різну реакцію гібридів на застосування добрив. На фоні $N_{90}P_{45}K_{45}$, за сівби при $t_{гр.}=12-14^{\circ}C$, вищу урожайність (9,26–9,47 т/га) формували гібриди ДК Велес (ФАО 270), ДК Бурштин (ФАО 350), а за сівби при $t_{гр.}=16-18^{\circ}C$ — Штандарт, ДН Вайткорн (ФАО 400) — 9,38–9,72 т/га, тоді як на фоні без добрив вища урожайність (8,37–8,50 т/га) була за сівби гібридів ДК Бурштин і Штандарт при $t_{гр.}=16-18^{\circ}C$. Середньостиглий гібрид ДК Бурштин забезпечив вищий умовно чистий прибуток 25,6 тис. грн/га, з рентабельністю 210%, на фоні без добрив за сівби при $t_{гр.}=16-18^{\circ}C$. А гібрид ДК Велес, відповідно 24,3 тис. грн/га, 142% на фоні $N_{90}P_{45}K_{45}$, за сівби при $t_{гр.}=12-14^{\circ}C$.

Інноваційна розробка «Модель оптимізації структури аграрного виробництва з використанням електронних технологічних карт» передбачає визначення оптимальних параметрів аграрного виробництва з урахування наявного ресурсного забезпечення і впровадження інноваційних технологій шляхом економічного обґрунтування електронних технологічних карт та проведення багатоваріантних розрахунків, що забезпечить підвищення рентабельності на 15–25%, економію пально-мастильних матеріалів на 20–25% за рахунок їх нормування. При цьому очікуваний економічний ефект від нормування ПММ в наведених господарствах становив від 1750 до 1812 грн/га сівозміни.

Впровадження розробки «Зональні технологічні комплекси високопродуктивних сільськогосподарських машин для виробництва продукції рослинництва та раціональні форми їх використання» забезпечило виконання механізованих робіт науково обґрунтованим комплексом технічних засобів в оптимальні агротехнічні строки, сприяло підвищенню продуктивності основних МТА на 8–10% та зниженню витрат палива на виконання основних механізованих робіт до 10%.

Науковцями установи налагоджено систему виїзних курсів підвищення кваліфікації керівників і спеціалістів АГВ. Впродовж

2016–2018 рр. проведено навчання для 12365 фахівців АПК та надано 16100 консалтингових послуг. Проводяться курси підвищення кваліфікації наукових працівників НААН за тематикою «Інноваційні підходи створення науково-технічних розробок, їх випробування, доведення до рівня інновацій та трансферу», курси підвищення кваліфікації для головних спеціалістів та керівників підрозділів ПАТ «Ельворті», навчальний тур «Розвиток сільських територій через обслуговуючу кооперацію» для членів сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів 6-ти областей України.

Велике значення в роботі Центру наукового забезпечення АПВ Центрального регіону надається інформаційному забезпеченню суб'єктів господарської діяльності, яке здійснюється шляхом проведення семінарів, виставок та інших заходів. Упродовж 2016–2018 рр. науковці установи взяли участь у роботі 77-ми конференцій, 38-ми семінарів, 92-х нарад (27 з яких всеукраїнського рівня), 18-ти виставок-ярмарків, 29-ти днів поля (12 з яких всеукраїнські). Науковцями проведено 54 круглих столів, опубліковано 307 статей, розроблено та видано 29 методичних рекомендацій, 3 наукових збірники та 4 науково-довідкових видання. Науковці виступали 61 раз по радіо і 19 — на телебаченні.

Значна увага приділяється рекламі та впровадженню у виробництво високопродуктивних сортів та гібридів сільськогосподарських культур селекції наукових установ НААН. З цією метою на базі установи та мережі базових господарств щороку закладаються 9–12 науково-технологічних та демонстраційних полігонів, які охоплюють широкий спектр наукових розробок у рослинництві НДУ системи НААН, де висіваються сорти і гібриди 12–14-ти сільськогосподарських культур різних селекційних центрів: близько 100 сортів пшениці озимої, 70 — ячменю ярого та 20 — озимого, 20 — пшениці ярої, 60 — сої, 90 — гібридів кукурудзи, 60 — гібридів соняшнику та понад 50-ти — інших культур.

Діє сайт www.agronauka.com.ua, а також проводиться постійна популяризація результатів наукових досліджень та направлень науковців установи в соціальних

мережах серед учасників групи Facebook «Аграрна наука», в агрономічному бізнес-журналі GrowHow.in.ua («Як вирощувати»), газеті підприємців АПК «Агробізнес сьогодні» та інших електронних і друкованих виданнях. За матеріалами Всеукраїнських науково-практичних конференцій щороку видається науковий збірник «Вісник Степу». Налагоджено систему бізнес-пропозицій високоякісного насіннєвого матеріалу сільськогосподарських культур виробництва ІСГС НААН та мережі дослідних господарств і науково-консультаційних послуг установи через електронні ресурси мережі Internet (сайт, електронні торгові майданчики, соціальні мережі тощо).

Дослідні господарства ІСГС НААН (ДП ДГ «Елітне» — Кіровоградський р-н, ДП ДГ «Ставидлянське» — Олександрівський р-н, ДП ДГ «Червоний землероб» — Бобринецький р-н) є провідною ланкою забезпечення виробничої перевірки і використання результатів наукових досліджень у степовій та лісостеповій ґрунтово-кліматичних зонах шляхом впровадження сучасних ресурсощадних технологій, сортів та порід тварин, а також здійснення реалізації базового (БН) та сертифікованого (СН) насіннєвого матеріалу зернових, технічних і кормових культур. Земельна площа експериментальної бази ІСГС НААН становить 11 тис. га, з яких 10,3 тис. га сільськогосподарські угіддя, у т. ч. 9,7 тис. га — рілля.

Науковці ІСГС НААН надають методичну допомогу та здійснюють науково-консультаційне забезпечення трансферу інновацій в підпорядкованих дослідних господарствах. Відносини між науковою установою і підпорядкованими дослідними господарствами будуються на договірній основі та спрямовуються на виконання програм науково-дослідних робіт.

Для забезпечення у 2018 р. сівби ярих сільськогосподарських культур у провідних агроформуваннях, науковою установою разом із дослідними господарствами мережі забезпечено виробництво та реалізацію базового та сертифікованого насіння, т: ячменю ярого — 615, пшениці ярої — 38, гороху — 15, сої — 90, гречки — 7, коріандру — 4, кукурудзи — 91, соняшнику — 14. Під урожай 2019 р. мережею ІСГС НААН

реалізовано БН нових і перспективних сортів озимих культур вітчизняної селекції, т: пшениці — 714, ячменю — 233, ріпаку — 2. Крім

цього, реалізовано СН насіння, т: пшениці озимої — 857, ячменю озимого — 297, ріпаку озимого — 2,5.

Висновки

Аналіз ефективності роботи сільськогосподарських підприємств Кіровоградської області доводить, що стабільний фінансово-економічний стан мають ті з них, які впроваджують у своїй діяльності інноваційні розробки та постійно або досить часто використовують наукові досягнення при виробництві сільськогосподарської продукції. У переважній більшості це досить великі агропідприємства, які проводять оновлення основних виробничих фондів та щороку поновлюють сортовий склад вирощуваних культур.

В умовах загострення конкуренції на світовому ринку сільськогосподарської продукції та товарів для агропромислового виробництва, постійне масштабне застосування інноваційних досягнень є вирішальним чинником забезпечення конкурентоспроможності як окремих підприємств, так і Центрального регіону й України загалом. Застосування інновацій забезпечує стійке економічне зростання, підвищує виробничий та соціальний розвиток суспільства, гарантує економічну безпеку та стабільність.

Семеняка І.Н.¹, Гайденко О.Н.², Томашина Г.П.³
Інститут сільського господарства Степи НААН,
ул. Центральна, 2, с. Созоновка Кіровоградського
р-на Кіровоградської обл., 27602, Україна; e-mail:
¹igor.semenyaka@ukr.net, ²gaidenko2014@gmail.com,
³galina_250209@ukr.net

Науково-інноваційне забезпечення розвитку агропромислового виробництва Центрального регіону

Цель. Наполнение аграрного рынка Центрального региона Украины научно-инновационной продукцией и повышение уровня развития сельскохозяйственных предприятий в современных условиях хозяйствования. **Методы.** Статистически-экономический анализ, моделирование, анкетирование, сравнение, синтез. **Результаты.** Разработаны научно-организационные подходы и рыночно-ориентированный инструментальный экспериментальный производства и трансфера наукоемкой продукции в АПК региона, а также проведена оценка современного состояния и перспектив инновационного развития сельскохозяйственных предприятий. Отработаны предложения по наполнению аграрного рынка инновационной продукцией путем предоставления научно-консультационных и информационных услуг через организацию конференций, семинаров, «Дней поля», «Круглых столов», курсов, выставок-ярмарок; создания научно-демонстрационных и технологических полигонов, показательных ферм; публикаций в изданиях, выступлений по радио и на телевидении, распространения буклетов и издания рекомендаций. Создан банк данных завершённых научных

разработок (инноваций), что рекомендуются для освоения в почвенно-климатических условиях Кіровоградщины, и сформирован портфель для заказов инновационной продукции (семена, племресурсы, технические средства и т.п.). **Выводы.** Анализ эффективности работы сельскохозяйственных предприятий Кіровоградской области доказывает, что стабильное финансово-экономическое состояние в данный момент имеют те из них, которые внедряют в своей деятельности инновационные разработки и постоянно или очень часто используют научные достижения при производстве сельскохозяйственной продукции. Преимущественно это достаточно крупные агропредприятия, которые проводят обновление основных производственных фондов и ежегодно возобновляют сортовой состав возделываемых культур. Применение инноваций обеспечивает устойчивый экономический рост, повышает производственное и социальное развитие общества, гарантирует экономическую безопасность и стабильность.

Ключевые слова: научно-инновационное обеспечение, агропромислового производства, научные разработки, инновационная продукция, испытания, внедрение.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovysnyk201907-11>

Semeniaka I.¹, Haidenko O.², Tomashyna H.³
Institute of agriculture of Steppe of NAAS, Tsentralna Str., 2, Sozonovka, Kirovograd region, Kirovograd oblast, 27602, Ukraine; e-mail: ¹igor.semenyaka@ukr.net, ²gaidenko2014@gmail.com, ³galina_250209@ukr.net

Scientific-and-innovative support of the further development of agroindustrial production of Central region

The purpose. Filling up agrarian market of Central region of Ukraine with scientific-and-innovative products and increase of level of development of agricultural factories in state-of-the-art conditions of managing. **Methods.** Statistical-economic analysis, simulation, questioning, comparison, synthesis. **Results.** Scientific-and-organizational approaches, and market-oriented tools of experimental production and transfer of high technology products in agrarian and industrial complex of region are developed. Assessment of state-of-the-art situation and perspectives of innovative evolution of agricultural factories is carried out. Suggestions on filling up agrarian market with innovative products are elaborated: scientific-and-consulting and informational services through architecture of conferences, seminars, «Days of field», «Circular tables», courses, exhibitions-fairs; creation of scientific-and-demonstration and technological proving grounds, demonstration farms; publications in issuings, performances on radio and

television, spread of booklets and issuings of recommendations. Data bank is created of the completed scientific developments (innovations) that are recommended for mastering in soil-climatic conditions of Kirovograd region, Portfolio for orders of innovative products (seeds, pedigree resources, hardware components, etc.) is generated. **Conclusions.** Analysis of overall performance of agricultural factories of Kirovograd region proves that nowadays only those of them which use innovative development and constantly or very often use scientific reaching at production of agricultural produce have stable financial and economic state. Mainly they are large enough factories which spend renewal of basic production assets and annually restore high quality content of cultivated crops. Application of innovations ensures resistant economic propagation, raises industrial and social evolution of a society, secures economic safety and stability.

Key words: scientific-and-innovative security, agroindustrial production, scientific development, innovative products, tests, implementation.

DOI: <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk201907-11>

Бібліографія

1. Височан О.С., Пікуш Ю.В. Наукові підходи до визначення понять «інновації» та «інноваційна діяльність» у сільському господарстві. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2011. № 2. Т. 3. URL: www.nbu.gov.ua/portal/.../101»104.pdf
2. Вінніченко І.І. Формування стратегії розвитку агропромислового виробництва на основі активізації інноваційно-інвестиційної діяльності. *Інвестиції: практика та досвід*. 2007. № 3. С. 8–17.
3. Саїдабласва Е.Ш. Специфіка інноваційного розвитку підприємств сільського господарства. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/KNP/163/knp163_25»27.pdf
4. Шубравська О.В., Пасхавер Б.Й., Молдаван Л.В. та ін. Інноваційні трансформації аграрного сектору економіки; за ред. О.В. Шубравської. Київ: Інститут економіки та прогнозування НАН України, 2012. 496 с.
5. Шубравська О.В., Прокопенко К.О. Розвиток сільського господарства України в умовах дії інноваційних чинників. *Економіка та прогнозування*. 2011. № 2. С. 118–129.
6. Саранчук Г.М. Інноваційний розвиток сільського господарства як основа підвищення його конкурентоспроможності. *Інноваційна економіка*. 2010. № 1. С. 26–32.
7. Володін С.А. Теоретико-методологічні та організаційні засади інноваційного провайдингу на наукоємному аграрному ринку. Київ: ЗАТ «Нічлава», 2007. 384 с.
8. Трансфер інноваційних технологій в агропромислове виробництво регіонів України; за ред. Я.М. Гадзала, А.В. Баян, С.А. Володіна. Київ: Аграрна наука, 2016. 244 с.
9. Зубець М.В., Тивончук С.О. Наукові основи розвитку агропромислового виробництва на інноваційних засадах (теорія, методологія, практика). Київ: Аграрна наука, 2006. 480 с.
10. Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І. та ін. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект. Київ: ННЦ ІАЕ, 2010. 706 с.
11. Малій О.Г. Проблеми кредитного забезпечення агробізнесу. *Актуальні проблеми інноваційної економіки*. 2017. № 2. С. 82–89.
12. Омеляненко Л.І., Мединська О.Я., Кузишин Н.С. Наукове забезпечення інноваційного розвитку аграрної сфери на регіональному рівні. *Інноваційна економіка*. 2016. № 7–8. С. 91–98.
13. Твісс Б. Управление научно-техническими нововведениями; авт. предисл. и науч. ред. Пузиная К.Ф.; сокр. пер. с англ. Москва: Экономика, 1989. 271 с.
14. Володін С.А., Роїк М.В. Платформа «Агротехнополіс» як основа інноваційної інфраструктури АПК. *Створення інноваційної інфраструктури та залучення венчурних інвестицій у інноваційну діяльність: проблеми та перспективи*: Круглий стіл (м. Київ, 15 травня 2018; відп. ред. Д.Ю. Чайка). Київ, 2018. 129 с.